

La defensa de Mn. Ramon Muntanyola davant de Benjamín de Arriba y Castro, Arquebisbe de Tarragona per l'edició de la revista *Ressò* (1952)

Josep M. Grau i Pujol.

RESUM

Aportació documental sobre el conflicte entre el prevere espluguí Mn. Ramon Muntanyola Llorach i les autoritats civils i eclesiàstiques de Tarragona i Barcelona per la publicació en català de la revista *Ressò* (1950-1952), després de la supressió del full parroquial *La Veu de la Parròquia* (1947-1950).

RESUMEN

Aportación documental sobre el conflicto entre el párroco espluguense Mn. Ramon Muntanyola Llorach y las autoridades civiles y eclesiásticas de Tarragona y Barcelona a causa de la publicación en catalán de la revista *Ressò* (1950-1952), después de la supresión de la hoja parroquial *La Veu de la Parròquia* (1947-1950).

ABSTRACT

Providing documentary about the conflict between the priest esplugues Mn. Ramon Muntanyola Llorach ecclesiastical and civil authorities and Tarragona and Barcelona for publication in the magazine Catalan *Ressò* (1950-1952), after the suppression of the sheet Parish *La Veu de la Parròquia* (1947-1950).

.....
Josep M. Grau i Pujol

Arxiver i historiador (Montblanc, 1963), col·laborador habitual en revistes de centres d'estudis de la Conca de Barberà i Camp de Tarragona, s'ha especialitzat en història moderna, si bé també investiga el període contemporani.

La defensa de Mn. Ramon Muntanyola davant de Benjamín de Arriba y Castro, Arquebisbe de Tarragona per l'edició de la revista *Ressò* (1952)

Josep M. Grau i Pujol. *fgraupuig@telefonica.net

Paraules clau: Franquisme. Història de la premsa. Església catalana

El 2013 es commemorava el 40è aniversari del traspàs del poeta espluguí Mn. Ramon Muntanyola i Llorach, d'ençà la seva mort els actes de reconeixement i memòria envers la seva persona han estat diversos, tant des de la vila nadiua, com des de les parròquies on exercí el seu ministeri sacerdotal, així a l'Espluga de Francolí se li dedicà un carrer, un jardí i un monument al Casal, a més la biblioteca municipal du el seu nom, als Omells de Na Gaia l'escola pública també es coneix amb el nom del prevere, a Salou se li assignà una plaça i un monument, finalment, a la Selva del Camp també se'l recordà amb unes rajoles a la casa on visqué, senyals evidents de l'estimació i afecte que rebé arreu on passà, sense oblidar els nombrosos articles i diferents llibres que s'han publicat sobre la seva figura.

L'any 1995 es recuperà una part important del seu arxiu personal, fins aleshores custodiat per la família Carulla, que es posà immediatament a disposició dels investigadors, posteriorment l'Arxiu Arxidiocesà de Tarragona en salvaguardà la resta que es trobava emmagatzemat a Farena, i darrerament l'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà també ha ingressat uns documents provinents de l'Espluga de Francolí¹.

El prevere

Mossèn Muntanyola neix l'any 1917 a l'Espluga de Francolí (Conca de Barberà), el 1933 ingressa al Seminari de Tarragona, el cop d'Estat del general Franco de 1936, l'agafa a la Seu d'Urgell juntament amb altres seminaristes, on és detingut pels milicians i traslladat a la presó de Lleida, d'allà, amb tren, passaren a Tarragona al vaixell Riu Segre, posat en llibertat retornà a l'Espluga, però es trobà que el mes d'agost el seu pare i el germà gran havien estat assassinats a la carretera entre Alcover i la Selva, davant la incertesa del moment i per evitar les accions del Comitè Antifeixista de l'Espluga, ell i la família cerquen refugi a Barcelona a casa d'un oncle. L'abril de 1937, en companyia d'un grup de religiosos aconseguí arribar al Pallars Sobirà per passar la frontera amb França, tot i les dificultats assolí el seu objectiu, de Tolosa anà a Marsella i després a Mallorca, on s'instal·là fins a la fi del conflicte, durant dos anys Muntanyola continuà

els estudis eclesiàstics a Palma, on contactaria, entre altres, amb Francesc de Borja Moll, Pere Ribot, Maria Antònia Salvà i Manuel Sanchis Guarner. El setembre de 1939 retornà a Tarragona per acabar els seus estudis, fins que el 1942 seria ordenat sacerdot a Tortosa. Les seves destinacions pastorals serien diverses, entre 1942 i 1944 fou vicari de Guimerà i encarregat de Ciutadilla (Urgell), on el rector de la primera parròquia era Francesc Camí; durant aquella etapa, l'any 1942 moriria a l'exili Francesc Vidal i Barraquer. El juny de 1944 Mn. Ramon és nomenat coadjutor de Montblanc i encarregat de Prenafeta, posteriorment el maig de 1945, ajudant d'Alcover i ecònom de Farena, Mont-ral i Rojals, més tard, l'octubre de 1946 l'enviaren als Omells de Na Gaia, Senan i Montblanquet, l'octubre del 1951 fou «desterrat» a la Selva del Camp fins el 1960, quan s'ocuparia de la parròquia de Salou². Per motius d'espai no ens podem estendre en les seves tasques pastorals ni culturals, simplement dir que fou un fervent defensor de la llengua catalana en uns moments políticament adversos, amb una dictadura i una jeraquia eclesiàstica que anaven de bracet dins l'anomenat «*nacionalcatolicismo*», Muntanyola és un exemple de la resistència dels preveres de base a seguir les consignes oficials dels guanyadors, i la lluita per mantenir els signes d'identitat de Catalunya. Prova de la seva perseverança fou la creació i impuls de dues revistes impreses en català entre 1947 i 1952, que malgrat la tolerància inicial, serien suprimides posteriorment, en aquest treball voldríem ressenyar-hi les seves vicissituds.

«*La Veu de la Parròquia*» (1947-1950)

Des dels Omells de Na Gaia, el 1947 Ramon Muntanyola edita un full parroquial de quatre pàgines, del qual es poden diferenciar dues etapes: una primera del novembre de 1947 a l'agost de 1948, sota el mandat de l'Arquebisbe de Tarragona Manuel Arce Ochotorena (1944-1948) i una segona des de l'agost de 1948 fins el març de 1950, sota la prelatua del cardenal Benjamín de Arriba y Castro (1949-1970), s'imprimia a Reus a la Impremta Diana, i s'oferia a la resta de rectors de la diòcesi, amb la possibilitat de disposar la darrera pàgina en blanc per a publicar informacions locals. Els antecedents d'un butlletí similar els hem de buscar en la capçalera dels pares claretians, *La Festa Santificada*, que a Montblanc per exemple es repartí setmanalment entre 1929 i 1936 amb una pàgina pròpia, també a Constantí entre 1916-1924 aparegué un *Full Parroquial*. En el primer franquisme algunes parròquies tarragonines es preocuparen de disposar d'un mitjà intern de difusió imprès, primer el 1939 a Valls i després el 1946 seguirien Altafulla i Reus (*Hoja Parroquial*, en castellà)³.

Josep-Joan Piquer i Albert Manent són dos dels estudiosos que han dedicat atenció monogràficament a *La Veu de la Parròquia*⁴.

El selvatà Eufemià Fort Cogul, en la seva biografia de 1977, comenta que Ramon Muntanyola juntament amb Francesc-Xavier Vila, rector de Cervià de les Garrigues, tenen la idea d'oferir

*Tomba de Mn. Ramon Muntanyola LLorach al cementiri de l'Espluga de Francolí
(Foto Ramon Rosich).*

La Veu de la Parròquia a altres preveres, la qual cosa permetria abaratir costos, una vegada obtingut el permís del vicari general de la diòcesi, Dr. Francesc Vives, n'augmenten la difusió. En el número 84 (1950) s'afirma que es distribuïa a 46 parròquies de parla catalana amb un tiratge de sis mil exemplars (la mitjana era de 130 unitats per cadascuna). L'arribada d'un nou Arquebisbe a Tarragona, d'origen gallec però educat a Madrid, amb mentalitat oficialista i anticatalana, frustrà el projecte editorial. Hem localitzat un informe que Mn. Muntanyola li envià (vegeu apèndix 1), on exposava les múltiples motivacions que l'impulsaren a editar aquesta revista parroquial: primerament la manca de publicacions religioses en català, les existents en aquell moment, sols eren redactades en castellà i la feligresia de la diòcesi tarragonina rebia la instrucció en català (doctrina i sermons), a la vegada manifesta que l'església era independent del poder civil. Volia corregir els renecs i males paraules dels pagesos, així com contrarestar les publicacions contràries a l'Església catòlica editades en llengua catalana a l'estranger, (es referia a les de l'exili republicà), i, evidentment difondre el missatge de l'Evangelí.

Tot i no tenir accés a l'arxiu dels arquebisbes tarragonins franquistes, suposem que la catalanitat de Mn. Muntanyola no seria gaire ben vista ni acceptada per la jerarquia eclesiàstica, així el 1950 Arriba i Castro decideix suprimir *La Veu de la Parròquia* i substituir-la per un full diocesà redactat exclusivament en castellà des de l'Arquebisbat, tasca que encomanaria al Dr. Josep Casanyes, el prevere espluguí ha d'acceptar la decisió del seu superior, si bé suggereix una edició bilingüe català/castellà, el prelat ignora la seva proposta, tot i que s'intercalarien textos en català. El 9 de febrer de 1950, des de Tarragona s'envia una carta a tots els rectors de la diòcesi informant de la seva edició, alhora que havia de substituir les altres publicacions existents. Cada parròquia disposaria únicament, com a espai propi, la darrera pàgina, on podria imprimir les notícies locals de culte (vegeu apèndix 2).

Amb aquesta imposició es desballestava l'obra editorial de Mn. Muntanyola, s'unificaven les edicions dels fulls parroquials, i s'intentava controlar més curosament les iniciatives de cada rector. Des de la Seu de Tarragona es vol justificar la iniciativa mitjançant arguments econòmics i pastorals, un millor preu per cada exemplar i una major capacitat d'incidir sobre els feligresos, però en el fons era la voluntat ferma de suprimir *La Veu de la Parròquia* i altres fulls similars per unificar el missatge de l'església oficial propera a la dictadura, el qual s'havia de vehicular en la llengua *del imperio*.

Els rectors disposarien solament d'una pàgina per a poder mantenir l'ús del català. El nou full visualitzava les dues esglésies, l'oficial i la de base, una forana i una autòctona, la primera havia aconseguit el seu propòsit inicial d'apartar a Mn. Muntanyola de la premsa religiosa, no obstant ell continuaria treballant per la cultura catalana des d'altres mitjans.

Entre els col·laboradors del novell full diocesà tarragoní també se cercaren seglars, com per exemple Manuel de Montoliu, José Sánchez Real i Antonio Fuertes.

La revista Ressò (1950-1952)

Després de la supressió de *La Veu*, l'intel·ligent, estratègia i infatigable lluitador Mn. Muntanyola ideà altres vies editorials, concretament la creació d'una nova revista, així el primer de març de 1950, des dels Omells de Na Gaia (Urgell), treia a la llum el número 1 de *Ressò Parroquial*, amb vuit pàgines, el següent exemplar (el segon) suprimiria una part del títol es deixaria únicament en *Ressò*, el tercer número augmenta a una dotzena de planes amb caràcter mensual, el cinquè surt amb 24 pàgines, fins a assolir les 32, en el setzè i darrer (29 de febrer de 1952). En no poder duplicar-se com a full parroquial, *Ressò* es transforma en una revista cultural d'inspiració catòlica d'un major abast geogràfic i periodicitat⁵. Inicialment escriuen a *Ressò* el metge, el mestre i el secretari dels Omells de Na Gaia, progressivament es van ampliant els col·laboradors, en el número quatre de Nadal apareixen noves seccions, en el cinquè s'inclouen temes literaris com poemes, ressenyes de llibres, referències a la llengua, al folklore. S'imprimí en els tallers

Número extraordinari de Nadal de la revista Ressò

tipogràfics Camps de Tàrrrega, si bé alguna vegada també es va recórrer a la Impremta Requesens de Montblanc, però la difusió no era sols a comarques sinó també a Barcelona, a través de l'editorial Arca, amb un creixement continu del tiratge que passà dels 500 exemplars, als 800, després als 1.200, per continuar als 2.400, fins als tres mil de l'últim.

Per a il·lustrar l'interès de la revista, adjuntem diverses cartes de suport, la primera és del gener de 1950 que envia el treballador de banca vallenc Antoni Gomis Figuerola comunicant diverses subscripcions a *Ressò* (apèndix 3), un senyal evident de l'interès que despertava la cultura catalana escrita en uns moments de manca de llibertat. La segona missiva de l'octubre de l'any següent l'envia Josep Pont i Gol, bisbe electe de Sogorb (apèndix 4), on entre altres coses el felicita per l'edició de *Ressò*. Les autoritats franquistes arran l'extensió de la publicació a les comarques de Barcelona i malgrat l'aixopluc eclesiàstic de la publicació, segueixen minuciosament els textos i els seus autors, ben allunyats de la ideologia del règim, l'enfrontament, esdevenia inevitable, també hi havia la sospita que Mn. Muntanyola mantingués contactes per carta amb persones residents a l'exili o amb altres que actuaven en la clandestinitat.

El gener de l'any 1952 mossèn Ramon Muntanyola, habitant des l'octubre de 1951 a la Selva del Camp, ha de respondre a un interrogatori de l'Arquebisbe de Tarragona, Benjamín de Arriba y Castro on defensa la seva participació en l'edició de *Ressò*, (apèndix 5), argumenta que la seva fundació tingué lloc als Omells de Na Gaia, com una revista local, a més d'ell, hi col·laboraven el metge, els mestres i el secretari de l'ajuntament. Com a rector de la parròquia es féu càrrec de la secció religiosa, amb la condició de poder censurar el contingut de la capçalera, atenent el seu curt tiratge (un centenar d'exemplars), es va creure que no era necessari el permís del governador civil.

Inicialment Muntanyola intenta minimitzar la importància de la publicació, després es veu obligat a reconèixer el relleu i repercussió que mesos després tindria, tant per l'augment del tiratge, subscriptors i periodicitat, com per l'ampliació dels redactors foranis, per la qual cosa es superarien els límits comarcals, i es passà a la ciutat de Barcelona, és a dir, esdevingué una publicació extesa a tot el territori de Catalunya, en aquest punt remarca la participació de capellans de diferents diòcesis. L'orientació cristiana de *Ressò*, la justifica en la revisió dels originals abans de lliurar-los a la impremta, a més de l'existència d'una secció religiosa i la participació d'eclesiàstics. També argüeix la influència que s'exercia a persones no creients que veien a l'església oficial identificada amb el poder civil, a més els articles que redactaven els intel·lectuals no anaven en contra la moral catòlica. El prevere espluguí també exposa la bona rebuda de la revista per part d'algunes dignitats de l'església com el bisbe de Sogorb, Josep Pont i Gol, a banda de la tramesa de diversos exemplars a Roma, finalment mostra la intenció de demanar la llicència de l'edició a l'Arquebisbe de Barcelona, en imprimir-se en aquella diòcesi. Entre línies denuncia l'antagonisme entre l'església del nacionalcatolicisme i l'església de base, a la vegada que entreveu la possibilitat de la clausura de *Ressò* per part de les autoritats franquistes i la necessària defensa i suport que n'hauria de fer l'Arquebisbe de Tarragona. En

cas de judicialització de l'afer, Muntanyola demana assumir la responsabilitat última en la representació de la revista, fet que finalment el prelat no admetria. El 18 d'abril de 1952 la policia de Barcelona escorcolla Arca, la distribuïdora de *Ressò* i confisca els exemplars de la revista, per destruir-los posteriorment, el governador civil ordena la detenció a Salvador Torrell, Joan Grases i Antoni Jaume, la pena imposada és d'un mes de presó i una multa de deu mil pessetes a cadascú, el director i responsable Mn. Muntanyola es lliura gràcies a la intervenció del cardenal Benjamín de Arriba y Castro, el qual intenta evitar un escàndol i a la vegada que transcendeixi entre els periodistes internacionals assistents en el XXXV Congrés Eucarístic de Barcelona (maig 1952)⁵.

Mossèn Muntanyola era una figura incòmoda pel cardenal de Tarragona, però el primer no defallí en la lluita per la llengua, cultura i església catalana. A la Selva continuà col·laborant en revistes com el *Full Selvatà* o l'*Adesel*, així com en els Aplecs de la Sardana de Paret Delgada. El 1971 un grup de companys i amics de *Ressò* li reteren un homenatge, prova de l'estimació dels qui el coneixien i de la importància de la seva obra (apèndix 6). Testimoniar i recordar la trajectòria dels preveres que s'oposaren fermament en l'intent de castellanització de l'església catalana per part de les autoritats franquistes, és un deure dels historiadors envers el país.

Notes

- 1.- Sobre la fragmentació del fons personal de Mn. Ramon Muntanyola us remetem al nostre article, «Una col·lecció de documents sobre Mn. Ramon Muntanyola i Llorach (1942-1983)», *Podall*, (Montblanc), 2, (2012), p. 222-234. Consultable als portals de Tinet, RACO i Dialnet.
- 2.- La bibliografia sobre Mn. Muntanyola és abundant, a banda dels dos volums de la *Miscel·lània* del 1974, destaquem la monografia d'Eufemià Fort i Cogul, *Ramon Muntanyola, testimoni de reconciliació*, Barcelona, 1977 i diversos articles com els de Josep Asens, «A la memòria de Mossèn Ramon Muntanyola», *Quaderns de Pastoral* (Barcelona), 26 (1973), p. 521-524, i de Josep Massot Muntaner, «Ramon Muntanyola, home d'església, home de país», *Escriptors i erudits contemporanis*, Barcelona, 1996, ps. 165-181, amb posterioritat hom s'ha aturat en la seva correspondència: «Epistolari entre el vallenc Josep Miquel Macaya i l'espluguí Mn. Ramon Muntanyola i Llorach (1971-1973)», *Quaderns de Vilaniu*, (Valls), 62 (2012), p. 61-72, «Una carta de Joan Pujadas Lamarca a Mn. Ramon Muntanyola Llorach sobre l'Aplec de la Sardana a Montblanc», *El Foradot* (Montblanc), 73 (2012), p. 16-18; i una carta de condol de l'escriptor Josep M. Pobleu i Guarro per la mort de Mn. Ramon Muntanyola, (Montblanc), 86 (2014), p. 13.
- 3.- L'estudi dels fulls parroquials a Catalunya encara és una assignatura pendent, Josep Clara ha publicat un article sobre l'Empordà, «El franquismo, contestado por el clero rural catalán: Una hoja parroquial contra José Antonio Primo de Rivera» (Agullana, 1955), *Anales de Historia Contemporánea*, (Múrcia), 11 (1995), p. 217-229. A la diòcesi de Tarragona existeixen diversos treballs, de Jordi Roca per Alcover (1991), de Joan Carnicer per Altafulla (1987-1988), de Pere Altès per Valls (1996) i finalment el 2010, en el llibre col·lectiu editat a Montblanc, *La premsa local a la Conca de Barberà durant el règim franquista*, s'analitzen les publicacions parroquials periòdiques de Barberà de la Conca, Montblanc, Sarral i Vimbodí entre 1950-1956.
- 4.- El primer en l'article «El pas de Mossèn Muntanyola per les Terres de la Segarra», *Miscel·lània Mossèn Muntanyola*, Vila-seca i Salou, 1974. Vol. II, p. 390-401 i el segon en, «La Veu de la Parròquia (1947-1950), un intent de premsa religiosa en català», *Del 1936 a 1976: Estudis sobre la Guerra Civil i el franquisme*, Barcelona, 1999.
- 5.- Entre les diverses investigacions sobre *Ressò* és recomanable la de Ramon Miró Baldrich, «Mossèn Ramon Muntanyola i la revista *Ressò*», *Urtx*, (Tàrraga), 20 (2007), p. 327-348, disponible també a internet a través del web de RACO: <http://www.raco.cat/index.php/Urtx/>. Posteriorment Xavier Ferré i Trill ha publicat l'article, «Els inèdits de *Ressò*», dins el llibre *La premsa local a la Conca de Barberà durant el règim franquista*, Montblanc, 2010, p. 111-130.

Apèndix documental

Informe sobre *La Veu de la Parròquia* que Mn. Ramon Muntanyola envia a l'Arquebisbe de Tarragona, Benjamín de Arriba y Castro (1950?).

«La Veu de la Parròquia, es una hoja semanal de carácter apologético, moral y social. hoja popular, pero con un artículo, por lo menos de más altura, dirigido a personas más cultas.

Escrita en catalán, precisamente para llenar el vacío que no llenarían las otras publicaciones de esta índole- muchas de categoría superior- escritas en castellano.

Razones:

Porqué en catalán?

-1º. Porque no existe otra en este lenguaje, y se echaba de menos, acostumbrado nuestro pueblo a recibir la instrucción religiosa en esta forma.

-2º. Para demostrar que la Iglesia no ha renunciado al derecho a enseñar scriptu en todo lenguaje, y que en poco tiempo, hace uso de los medios aptos para el apostolado, obrando prudentemente, pero con absoluta independencia de las conveniencias del poder civil.

-3º. Por amor, estima y veneración a la persona del Prelado (cuando se fundó la Hoja lo era el Doctor [Manuel] Arce [Ochotorena], que algunos injustamente querían suponer poco afecto a la lengua y costumbres catalanas.

-4º. Para corregir, en ser antiblasfemias, de una forma más eficaz y directa, la palabra soez, tan extendidas en nuestro pueblo.

5º. Para contrarestar de algún modo, la propaganda, que contra la Iglesia y sus ministros, se hace en el extranjero, precisamente en catalán.

-6º. Porque, por su carácter aparentemente audaz -al editarse en catalán, cuando no existe otra publicación periódica- penetra en muchos hogares, donde de otro modo, no penetraría ninguna propaganda religiosa.

Estamos dispuestos a retirar la publicación, si así lo dispone el Prelado.

Con toda satisfacción, si fuere sustituida por una nueva hoja de las características de La Veu de la Parròquia.

Con todo el pesar, si se determinara la supresión de la hoja catalana (determinación que adivinamos estar muy lejos de la mente de nuestro Prelado.

Y lo sentiríamos más, porque no faltaría quien, maliciosamente, achacara al Señor Arzobispo una intención muy distinta de la que le mueve a procurarnos una hoja diocesana.

Sugerencia:

Con una doble edición -una en castellano y otra en catalán- de la misma hoja diocesana, queda admirablemente solucionado el problema. Entonces cada párroco, haria el pedido según las necesidades de los fieles».

Font: Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà (ACCB), Col·lecció Mossèn Ramon Muntanyola.

Carta que l'Arquebisbe de Tarragona Benjamin de Arriba y Castro a Mn. Joan Badia, rector de l'Espluga de Francolí sobre la futura publicació d'un *Full Diocesà* (1950).

«Tarragona, 9 de febrero de 1950.

Reverendo Señor Don Juan Badia, presbítero

Ecónomo de Espluga de Francolí

Muy estimado en el Señor:

Estoy preparando la publicación de una Hoja Parroquial diocesana, que espero reportará un gran bien espiritual a los fieles. Es cierto que existen ya algunos particulares en varias parroquias. También algunos señores párrocos reciben Hojas de fuera. Sin que dejemos de reconocer y alabar el esfuerzo de esas iniciativas, que por ser privadas, suponen mayor dificultad para los organizadores, entendemos que una hoja común reportará mayores ventajas y podrá llegar a muchas parroquias que hoy carecen de este importante medio de apostolado. Como quiera que esta Hoja tendrá gran difusión, según esperamos, resultará más económica; con lo cual, no sólo se facilitará su venta, sino que incluso podrán los señores párrocos adquirir algunos ejemplares gratuitos para propaganda en aquellos ambientes que no frecuentan la iglesia.

Yo espero que todo el venerable clero de la Diócesis secundará con entusiasmo esta empresa, especialmente los señores párrocos y cuantos tienen cura de almas o ministerios de apostolado. A este fin me dirijo a usted para que me diga a la mayor brevedad, pues mi deseo es que la Hoja aparezca el día de San José, cuantos ejemplares podría usted repartir por de pronto en su parroquia. El precio será de diez céntimos. El formato o tamaño de 17,5 por 25 cm, con cuatro páginas. Será bilingüe, es decir, que habrá escritos en castellano y otros en catalán. Cada parroquia, si así lo desea, podrá reservarse la cuarta página para comunicar las propias fiestas, cultos, etc. y podrá también poner en primera página, el clisé propio, si lo tiene, conservando sin embargo el título uniforme de la Hoja. Ambas cosas deberán solicitarse expresamente, indicando la imprenta encargada de hacerlas.

La Hoja Parroquial está editada en los talleres de la Imprenta Sucesores de Torres y Virgili, de Tarragona, calle Conde de Rius. Esta misma imprenta se encargará de imprimir la cuarta página propia de los que lo soliciten, cobrando por ella 28 pesetas por el primer ciento, y 1,60 pesetas por cada cien ejemplares más.

Confiado que tomará esta iniciativa mía con todo el interés, que espero habrá de merecerla, le anticipo la expresión del mayor agradecimiento y le bendice muy cordialmente en Cristo, Benjamín [de Arriba y Castro], Arzobispo de Tarragona» [signatura].

La Hoja Parroquial diocesana, que va a publicarse, contendrá las secciones siguientes:

-Evangelio

-Apologética

-Liturgia

-Catecismo

-Ascética y vida piadosa

-Acción Católica

- Doctrina social de la Iglesia
- Santoral
- Arte Cristiano
- Música
- Autores Católicos
- Miscelánea
- Consultorio Moral
- Calificación de películas

Estas secciones se alternarán en los diversos números de la Hoja.

La confección de la Hoja ha sido encargada a los señores siguientes:

Director: José María Casañas, penitenciario.

Colaboradores:

- Don José Vallés, lectoral
- Vicente Nolla, canónigo
- Francisco Tápies, canónigo
- Pedro Batlle, canónigo
- Miguel Melendres, canónigo
- Juan Ros, canónigo
- Andrés Roig, economo de San Francisco de Tarragona
- Ramon Quintana, ecónomo de Altafulla
- José Vilanova, ecónomo de Cabra [del Camp]
- Juan Poblet, capellán del asilo de Reus
- José M. Rovira, profesor del Seminario de Tarragona
- Ramón Muntanyola, ecónomo de Omells [de Na Gaia]
- Eugenio Ferré, profesor del Seminario de Tarragona
- Reverendo padre Valentín Pons, OFM, de la Residencia de Tarragona

Señor Don:

- Manuel de Montoliu
 - Antonio Fuertes
 - José Sánchez Real
- colaboradores seculares

Además se admitirá y agradecerá la colaboración de los señores párrocos, sacerdotes y personas competentes, cuyos trabajos se publicarán si así lo cree procedente la dirección.

Toda la correspondencia y los originales deberán remitirse a la redacción de la Hoja.

Redacción y administración de la Hoja Parroquial.

Palacio Arzobispal,
Tarragona».

Font: AHT. Fons Ramon Muntanyola, sign. 1.446.

Carta que Antoni Gomis Figuerola, de Valls adreça a Mn. Ramon Muntanyola referent a la revista *Ressò* (1952)

«[Valls], 8 de gener del 1952

Per a Mossèn Muntanyola

La Selva del Camp

Admirat sacerdot i inconegut amic:

Avui, finalment, vinc fins a vós pels camins de la poesia i de l'amor a les coses més sagrades. Quelcom de molt íntim ens uneix i per això gos dir-vos *inconegut amic*. Vull creure que el bon Déu farà que no sigui massa tardana l'hora de la nostra coneixença personal.

Sense conèixer-nos, jo sé força de vós, doncs he anat seguint els vostres passos de sacerdot i poeta, i l'admirable evolució de la digníssima i batalladora revista *Ressò*. Precisament durant aquests dies assaborint, enllaminat, les belles sorpreses nadalenques del magnífic exemplar extraordinari de l'esmentada revista.

Són tantes les coses que voldria garbellar per a vós, que, sincerament, no sé pas per on començar, doncs estic segur que quan s'acabi el paper encara no hauré encetat el millor del que voldria dir-vos.

Què us diré de mi? Sóc cosí germà d'Anton Català Gomis, fill d'Alcover, qui ve dedicant-se a pintar frescos per les esglésies de la nostra terra. Recordareu que, ran de pendre la Primera Comunió la seva filleta, vós escriguéreu per als recordatoris aquests versos:

«Maria Marta

quin dia

tot el món és blanc de neu

és blanc de tanta alegria

tot és neu d'Eucaristia

regalimant del cor teu!».

Jo també, a estones escric poesies, encara que no estic gens content amb la meva minsa producció. Endemés -i heus ací la tragèdia dels nostres temps- no tinc pas hores de lleure per dedicar-les al cultiu de les estrofes ben tallades.

Pesen massa els deures i les obligacions de la família i cal esmerçar totes les hores a guanyar més d'un jornal per tal de superar les dificultats econòmiques de l'hora present.

Bé, professionalment, treballo al Banc Central, de Valls. A part, vinc dedicant-me a representacions, i així em defenso aquell jornal del qual us parlava.

Us adjunto una tarjeta del nostre director, Senyor Sabaté, fins fa ben poc, director de la nostra sucursal de Mollerussa. Desitja subscriure's a *Ressò* i voldria posseir des del primer exemplar, i no caldria dir-ho, rebre ben aviat l'extraordinari nadalenc.

Podeu, també, pendre nota d'aquesta altra subscripció, d'un dels meus companys d'oficina (també des del primer número):

Josep Maria Freixes Cavaller: Bonifàs 10, Valls.

Poc a poc *Ressò* va estenent la seva benaurada sembra, i els cors de molts germans nostres ja bateguen com Déu mana.

Si som de Catalunya, és molt natural que pensem, vivim i parlem en català!
 Ací trobareu alguns versos meus, ja em direu que us semblen.
 Si creieu que poden aprofitar-se, podeu fer-ne l'ús que cregueu més convenient. Gràcies.
 En altres cartes ja continuarem, si a Déu plau, la nostra conversa tot just iniciada.
 Ben sincerament vostre, us besa la mà.
 Antoni Gomis» [signatura].

Font: AHT. Fons Ramon Muntanyola, sign. 925.

Carta que Josep Pont i Gol, bisbe electe de Sogorb adreça a Mn. Ramon Muntanyola (1951).

Solsona, 8 d'octubre [19]51

Mn. Ramon Muntanyola

La Selva del Camp

Molt apreciat amic:

Permeteu-me que, encara que breument i depressa, us remerciï la vostra lletra de felicitació per la meva promoció a l'episcopat.

És cosa gran i de molta responsabilitat perquè un hom pugui alegrar-se'n massa. Jo només us diré que m'ha costat un bon xic de reaccionar.

És que a més fou per a mi una cosa molt inesperada, alabat sia Déu.

Voldria ésser com cal per a no defraudar el meu ministeri, cosa sempre difícil i més encara potser en les circumstàncies d'ara. Ajudeu-m'hi vós, que com a director d'exercicis, portareu vida més ascètica.

Us felicito per aquest nou càrrec, en el qual han estat reconeguts els vostres mèrits, i on podreu desentrotllar ampla activitat apostòlica.

Veig algún Resson, molt bé.

Sobre el què volíeu de la nostra *Fulla Parroquial* i que el director de la mateixa m'ho va diferir fins a cap d'any, serà millor que vós mateix, si encara us interessa, us entengueu directament amb el Doctor Antoni Llorens.

La consagració serà a Bellpuig [d'Urgell] el 30 de novembre, si Déu vol.

Veniu-hi. Vós hi teniu amics!

Sóc el mateix amic i servidor en Crist

Josep Pont [i Gol], prevere,

Bisbe electe de Sogorb».

Font: AHT. Fons Ramon Muntanyola, sign. 923.

Observació: Josep Pont i Gol (Bellpuig d'Urgell, 1907-Solsona, 1995), fou bisbe de Sogorb (1951-1960) i després de Sogorb-Castelló (1960-1970) i finalment Arquebisbe de Tarragona (1971-1983).

Informe que Mn. Ramon Muntanyola adreça a l'Arquebisbe de Tarragona referent a la publicació de la revista *Ressò* (1952)

«Excelentísimo señor:

Ramon Muntanyola Llorach, presbítero de la Archidiócesis de Tarragona, residente en la Selva del Campo, con el mayor respeto y sumisión, y con toda llaneza y sinceridad,

Expone: La historia de la revista Ressò y las razones de su colaboración en ella.

-1º. Ressò nació en [Els] Omells de Na Gaya, como modesta revista local y como portavoz de las actividades culturales y artísticas de la villa, colaborando en distintas secciones el señor médico, los señores maestros, el señor secretario del Ayuntamiento y el señor párroco.

-2º. El recurrente, a la sazón ecónomo de la parroquia, aceptó con gusto la sección religiosa, pero con la condición de poder censurar el contenido de la revista al objeto de evitar posibles errores dogmáticos o morales.

-3º. Por considerarse de poca monta (el tiraje no llegaba al centenar de ejemplares), no era necesario el permiso de la autoridad civil [Governador Civil].

-4º. El recurrente, en lo que afecta a la sección religiosa, tenía ya la autorización del Prelado para escribir en periódicos y revistas.

-5º. Tras unos meses de publicación, Ressò despertó interés fuera del ambiente rural, llueven suscripciones. Y un buen número de escritores catalanes de primera nota se ofrecen como colaboradores de la revista, que llega a ser mensual.

-6º. En julio último, se centra la revista en Barcelona, por contarse ya con las firmas de casi la totalidad de los intelectuales de la región, entre los cuales hay sacerdotes de distintas diócesis. Nuestra labor sacerdotal es dar un cauce cristiano a la población que podría sufrir desviaciones.

-7º. Los sacerdotes de Ressò, ante la afluencia multiforme de colaboración, manifestamos de nuevo que nuestra intervención era condicionada al hecho de poder examinar los originales, antes de ser mandados a la imprenta.

-8º. A través de nuestros artículos e intervención, logramos influir religiosamente en ambientes que consideran a la iglesia completamente identificada con el poder civil, sujeta los caprichos de los «vencedores» y enemiga de todos los aquellos que, bajo algún concepto se consideran «vencidos». De la actividad de Ressò -a través de los escritos de los sacerdotes- está creando un gran ambiente de simpatía a favor de la Iglesia, se tienen pruebas abundantes, algunas de las cuales no pueden presentarse por ser objeto del sigilo sacramental. No son pocos que, gracias al apostolado de Ressò, se han aproximado al sacerdote, lográndose que algunos se inscribieran para practicar Ejercicios Espirituales.

9. Se dirá que Ressò contiene artículos de diversa índole, es verdad, los escritos que no son de tema religioso, son de carácter literario o científico, de materias sujetas a la libre discusión de los hombres. En ninguno de ellos se encontrará nada que esté en desacuerdo con el dogma, o la moral católica. Salvados estos principios, cada autor se hace responsable de los artículos que firma. Los sacerdotes de Ressò, ni están ni dejan de estar conformes ni disconformes con los escritos que versan sobre materias de libre discusión humana.

-10º. Como argumento a favor de la revista, no es fuera de lugar, hacer notar que se han recibido cartas laudatorias de algunas dignidades eclesiásticas, y de parte del Señor Obispo de Segorbe [Josep Pont i Gol], una felicitación autógrafa, que se publica en el número de enero, que está en máquinas. Últimamente, hemos sabido que, a través de una de esas dignidades de la Iglesia, se ha mandado Ressò, a Monseñor [Giovanni] Montini y al Cardenal [Eugène] Tisserant.

-11º. Ante la magnitud que, inesperadamente, ha adquirido Ressò, y constatando que su orientación puede ser, y es un medio para lucrar más almas para Cristo, y considerando que no deberíamos desperdiciar la oportunidad de poder influir más eficazmente en ciertos núcleos que miraban con escepticismo a la Iglesia (por considerarla identificada con cierta postura política), nos disponíamos los sacerdotes redactores, a acudir al Señor Arzobispo de Barcelona [Gregorio Modrego Casaus] para darle cuenta del caso (ya que en aquella diócesis se edita) y exponerle la conveniencia de una censura que garantizara nuestra actuación sacerdotal. Lo que espontáneamente íbamos a exponer al Dr. Modrego, vengo a manifestar por deber de obediencia a Vuestra Excelencia Reverendísima con la persuasión de que paternalmente se dignará a atender nuestras razones, en cuanto proceda.

-12º. Y como corolario de todas ellas,

Suplica:

-1º. Que, en el caso de venir, por parte de la autoridad civil, una represión de Ressò, no sea ésta coayuvada por la autoridad de Vuestra Excelentísima Reverendísima, antes bien abogue por la publicación de la misma, recabando la autorización de publicaciones de esta índole.

-2º. Que, en el caso de ser acusados por supuesto delito ante la ley civil, los responsables de la redacción y publicación de Ressò, sean del mismo modo defendidos, eclesiásticos y seculares, por la paternidad de Vuestra Excelencia, lo que contribuirá poderosamente a acrecentar la estima de los representantes de la Iglesia, entre los millares de lectores de la mencionada revista.

-3º. Que, en el caso de haber de comparecer ante tribunal para ser juzgados los promotores e inspiradores de la revista, se autorice por Vuestra Excelentísima Reverendísima, al recurrente (primer sacerdote redactor) para asumir la responsabilidad de la publicación, con el ánimo de evitar perjuicios a los compañeros, y dar un ejemplo de abnegación y amor al prójimo.

-4º. Suplica, asimismo a Vuestra Excelencia, haga constar ante quien proceda -tal como a su superior jerárquico, desde este apartado declara- que no es pasión política de ninguna clase, ni otro torcido fin, lo que movió al recurrente a colaborar en Ressò, sino el deseo de divulgar la doctrina de Cristo en todos los ambientes, y valiéndose de todos los medios, trabajando en el apostolado de hermanar cristianamente los dos bandos separados por una revolución sangrienta y una guerra fratricida. No será inmodestia, declarar que el sacerdote que suscribe, quien llora todavía la muerte de su padre y hermano asesinados por los rojos, se encuentra en una actitud excepcional para la campaña de aproximación de estos núcleos, con las armas del olvido de las ofensas y el corazón abierto a la mútua compensión.

Gracias que se esperan obtener de la paternidad de Vuestra Excelentísima Reverendísima, cuya vida guarde Dios muchos años.

[La] Selva del Campo, 26 enero 1952".

Font: Còpia dipositada a l'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà (Col·lecció Mn. Muntanyola).

Observacions: Giovanni Montini (1897-1978) el 1952 treballava a la Secretaria d'Estat de la Santa Seu, posteriorment el 1963 esdevingué Papa amb el nom de Pau VI; El cardenal Eugène Tisserant (1942-1967), en aquell moment era prefecte de la Congregació de Cerimònies i Gregorio Modrego Casaus (1890-1972) fou bisbe de Barcelona entre 1942-1967.

Text del diploma lliurat a Mn. Ramon Muntanyola pels antics Amics de la revista Ressò en un acte d'homenatge a Tarragona (1971)

«A Mossèn Ramon Muntanyola

Els antics Amics de *Ressò* es retroben a redós de la vostra persona per celebrar la publicació del llibre *Vidal i Barraquer. Cardenal de la pau*.

Des de *Ressò* fins avui, ens oferiu el testimoni de vint anys de brega constant. Des de les catacumbes vàreu llençar un crit de desvetllament, i ara heu pogut donar la mesura d'una actitud digna des de les pàgines d'aquest llibre.

La vostra fidelitat al nostre poble, la vostra dedicació a l'exaltació dels valors morals i espirituals del «vostre» poble, us mantenen l'esperit de lluitador infatigable en una actitud vigilant al servei de tot allò que ens pertany, que volem i que tindrem.

Avui com ahir, ens trobem al vostre costat, demà i sempre, tots plegats, ens sentirem identificats en les mateixes responsabilitats que ens exigeix el fet d'integrar la comunitat que ens identifica, i seguirem el camí que vós heu fressat per donar als Països Catalans la plenitud de poble que ens pertoca.

Tarragona, catorze de març de mil nou-cents setanta-ú».

Font: AHT. Fons Ramon Muntanyola, sign. 1.539.